

Jaarverslag 2022

**Functionaris
Gegevens-
bescherming**

Definitief

29 december 2023

« waakzaam en dienstbaar »

Inleiding

Voor u ligt het Jaarverslag 2022 van de Functionaris Gegevensbescherming Politie.

Op grond van de Wet politiegegevens (Wpg) rust op de FG de plicht om jaarlijks verslag te maken van zijn bevindingen. De wetgever heeft deze bepaling niet verder toegelicht of ingevuld, en er is geen vergelijkbare opdracht aan de FG in de AVG opgenomen. Het is daarom aan de FG om invulling te geven aan deze opdracht. Binnen de politie wordt dit “verslag van bevindingen van de FG” het FG-Jaarverslag genoemd.

Een belangrijk punt in het FG-jaarverslag is de terugkoppeling over in welke mate de FG haar toezicht onafhankelijk heeft kunnen uitvoeren en in hoeverre er belemmeringen waren voor de FG om goed toezicht te kunnen houden. Op de tweede plaats komen de daadwerkelijke bevindingen, voor zover de FG deze uit wil lichten.

De FG is door de Korpschef aangesteld als interne toezichthouder op de naleving van de Wpg en AVG en als zodanig aangemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). De FG is onafhankelijk en rapporteert indien nodig rechtstreeks aan de Korpschef. De AVG bepaalt dat de FG geen instructies ontvangt met betrekking tot de uitvoering van de taken als FG. Uit de Wpg en AVG volgt dat de verwerkingsverantwoordelijke ervoor zorgt dat de FG tijdig en naar behoren wordt betrokken bij alle aangelegenheden die verband houden met de verwerking van persoons- en politiegegevens. Gezien de overlap tussen de Wpg en de AVG, zowel in juridische zin als in toepasbaarheid op informatiestromen binnen de politie ligt het in de rede om dit verslag niet te beperken tot de Wpg maar in algemene zin te verwijzen naar de bevindingen van de FG in relatie tot de naleving van regels inzake persoons- en politiegegevens.

Het jaarverslag is daarmee geen weergave van de stand van zaken van de interne privacyorganisatie van de politie. De FG geeft gevraagd en ongevraagd advies en kan onderzoek (laten) doen. Bevindingen worden in de eerste plaats gedeeld met de Korpschef of met de daartoe aangewezen referent binnen de Korpsleiding. Een deel van deze bevindingen wordt op hoofdlijnen toegelicht in dit verslag.

De functie van FG, 2 fte, is ondergebracht bij het bedrijfsbureau van de Staf Korpsleiding. Dit werd voorgaande jaren door twee personen ingevuld. Per april 2022 is één van hen afgezwaid als FG van de politie. In september 2022 heeft de huidige FG en opsteller van dit Jaarverslag hem als FG opgevolgd. Vanaf oktober 2022 heeft ook de andere voorgaande FG zijn functie neergelegd.

Mede in verband met deze personele wisselingen is onderhavig Jaarverslag korter en anders van aard dan voorgaande jaren. Het verslag ziet toe op de bevindingen van de FG van september tot en met december 2022.

De FG van de politie is tevens FG van de Politieacademie. De Politieacademie (PA) is als Zelfstandig Bestuursorgaan in het kader van de AVG (studentenadministratie) een eigenstandige entiteit. De PA is als zodanig verplicht een eigen FG aan te stellen. Op basis van een samenwerkingsovereenkomst tussen de PA en de politie functioneert de FG van de politie tevens als FG voor de PA. Deze is als zodanig apart aangemeld bij de AP.

De Commissie Toezicht Bescherming persoonsgegevens BES heeft aan de korpschef KPCN (Korps Politie Caribisch Nederland) aangegeven dat conform de Wpg de verwerkingsverantwoordelijke (ic Korpschef KPCN) een privacyfunctionaris dient te benoemen. Omdat het KPCN (als zelfstandig korps met beperkte omvang) niet volledig zelfvoorzienend kan zijn is de FG Politie in 2022 beschikbaar geweest voor overleg en advies voor de Korpschef KPCN en gegevensbeheerder KPCN. Dit is met het vertrek van de vorige FG afgerond en wordt in 2023 niet voortgezet.

© Politie, all rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, op geautomatiseerde wijze opgeslagen of openbaar gemaakt in enige vorm of op enigerlei wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Politie.

Bevindingen

Allereerst is het goed om af te bakenen om welke bevindingen het hier gaat. Het FG Jaarverslag is nadrukkelijk geen weergave van de stand van zaken van de interne privacyorganisatie van de politie. De verwerkingsverantwoordelijke is verantwoordelijk voor het inrichten, monitoren en naleven van het privacybeleid. Het is daarom niet aan de FG een overzicht van de naleving op te stellen; wel kan de FG wijzen op het belang van een dergelijk overzicht en constateren in hoeverre dit overzicht binnen de politie voorhanden is.

De bevindingen van de FG kunnen algemeen van aard zijn door persoonlijke waarneming. Het kunnen ook de uitkomsten zijn van een intern onderzoek. Sommige bevindingen kunnen als ongevraagd advies of signaal bij de Korpsleiding worden neergelegd. De Korpsleiding kan dit signaal naar eigen inzicht afhandelen. De FG kan ook een waarschuwende toelichting op een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) opleveren. De verwerkingsverantwoordelijke hoeft deze waarschuwing niet over te nemen, maar kan gemotiveerd aannemelijk maken waarom afgeweken wordt van het FG-advies. Er zijn dus verschillende soorten bevindingen die de FG doet en met de verwerkingsverantwoordelijke deelt; van gevraagd naar ongevraagd advies en van een kort signaal over bijvoorbeeld een mogelijk gevoelig datalek tot een uitgebreide toelichting op een GEB.

Deze signalen en bevindingen zijn onderdeel van het doorlopende contact dat de FG onderhoudt met de referent van dit onderwerp van de Korpsleiding. **Vanwege het interne karakter van het interne toezicht is de FG in principe terughoudend met het delen van deze bevindingen met anderen dan de leiding van de politie.**

Dit jaarverslag bevat dus nadrukkelijk *niet* een overzicht van alle onderwerpen waarover de FG in gesprek is geweest met de verwerkingsverantwoordelijke. Wel wordt inzichtelijk gemaakt welke bevindingen de FG wil uitlichten middels dit Jaarverslag.

Rol en positie FG Politie

In het geval van 2022 verklaart de zittende FG dat vanaf het moment van in dienst komen in september 2022 zij in staat is gesteld om op onafhankelijke wijze, zonder aansturing, toezicht te houden en indien gewenst rechtstreeks toegang heeft tot de Korpschef. De FG heeft geen belemmering ervaren bij de uitoefening van haar functie en kan geheel naar eigen inzicht invulling geven de FG-rol. Desgevraagd verkrijgt de FG alle benodigde informatie en medewerking om onderzoek te kunnen doen.

De laatste maanden van 2022 stonden voor de FG in het teken van kennismaking met de organisatie, het waarnemen van de nog niet ingevulde tweede FG functie en het voorbereiden op een nieuwe samenstelling in 2023.

Presentatie aan Korpsleiding

In een zogenaamde '100dagen'-presentatie heeft de FG de Korpsleiding op de hoogte gebracht van wat zij de eerste honderd dagen heeft gezien en welke zaken daarbij zijn opgevallen.

Voor het jaarverslag kunnen deze geclusterd worden naar enkele noties, die hier als algemene bevindingen genoemd worden. Belangrijk hierbij is de vermelding dat dit naar aanleiding van eigen inzichten en observaties is opgesteld, en niet aan de hand van uitgebreid intern onderzoek kan worden gestaafd. Het zijn bevindingen die de FG op eigen inzicht en titel doet.

In de presentatie heeft de FG tevens uitleg gegeven over de rol en functiebeschrijving van de FG.

De vijf onderwerpen waar de FG aandacht voor heeft gevraagd zijn:

1. Gegevensdeling met partners in het veiligheidsdomein
2. Politiebreed overzicht van naleving AVG en Wpg
3. Vertaling Wpg en AVG naar dagelijkse politiepraktijk
4. Risico's bij verwerking van biometrische gegevens
5. Afhandeling incidenten waar politie- en/of persoonsgegevens bij betrokken zijn

Ad 1. De roep om samenwerking en gegevensdeling in het veiligheidsdomein is onverminderd groot. De FG stelt vast dat niet altijd voor alle intern betrokkenen duidelijk is hoe de verwerkingsverantwoordelijkheid en de gezagsrelatie zich tot elkaar verhouden. Het risico bestaat dat de politie zich te dienstverlenend opstelt richting het bevoegd gezag, zonder de eigen verwerkingsverantwoordelijkheid voorop te stellen. Zie de boete die de Autoriteit Persoonsgegevens in 2022 opgelegd heeft aan de politie voor het niet tijdig afronden van de GEB voordat mobiele camera auto's op aanwijzing van het lokale bevoegde gezag rond gingen rijden ter handhaving van coronamaatregelen.

Ad 2. Er kon binnen honderd dagen door de FG niet gemakkelijk geconstateerd worden dat de basis qua naleving AVG en Wpg op orde is. Let wel; dit betekent niet dat de FG constateert dat de basis *niet* op orde is. Het ontbreekt echter aan een compleet overzicht en monitoring van de risico's van niet-naleving op een wijze die de *politiebreed* en integraal gezien wordt. In een organisatie zo groot en complex als de politie is dit geen gemakkelijke opgave maar een status die alleen kan worden bereikt door hier dagelijks op te sturen. De politie is bij uitstek ervaren in het sturen op en onderbouwen van proportionaliteit en subsidiariteit van politieoptreden. Wanneer het gaat om de regels rond strafvordering of het toepassen van geweld lijkt het verantwoord hiervan ingebakken in het politie-DNA. Het verantwoord en onderbouwen van het gebruik en delen van persoons- en politiegegevens -los van de strafvorderlijke toepassing- lijkt minder vanzelfsprekend te zijn.

Ad3. Een observatie van de FG is dat men binnen de politie graag het juiste wil doen, ook qua naleving AVG en Wpg, maar niet altijd terug weet te vinden wat nu precies wel en niet geoorloofd is. Ook hier dringt zich de vergelijking op met strafvordering en de geweldinstructie, waarover bij twijfel altijd een collega te vinden is die het kan uitleggen. De vertaling van het AVG en Wpg beleid binnen de politie naar praktische handvatten naar de dagelijkse praktijk lijkt achter te lopen, of kan in ieder geval flink verbeteren. Er is zeker vraag naar collega's die kunnen aangeven dat een bepaalde verwerking niet mag, maar nog veel groter is de behoefte aan collega's die kunnen meedenken over "hoe dan wel". De FG onderstreept dat dit een valide en terechte vraag is die binnen de politie beter gefaciliteerd kan worden en de naleving ten goede komt.

Ad4. De vanzelfsprekendheid en de ervaring van het omgaan met gevoelige gegevens door de politie zou kunnen zorgen voor een blinde vlek voor de risico's van het verwerken van biometrische gegevens. De FG heeft toegelicht dat juist de ervaring van het omgaan met bijzondere en gevoelige gegevens ertoe kan leiden dat wellicht te snel geconcludeerd wordt dat de politie in staat is of zou moeten zijn om met bepaalde (nieuwe) biometrische gegevens en toepassingen om te gaan. Wat biometrische gegevens echter onderscheidt van alle andere bijzondere en gevoelige gegevens is dat eenmaal onbeschermd of uitgelekt er geen herstel mogelijk is. Je kunt een nieuw paspoort, wachtwoord, BSN, zelfs een nieuwe identiteit en naamswijziging vragen; maar je vingerafdrukken, DNA en gezicht kan je niet wijzigen als je gegevens onverhoopt in verkeerde handen zijn gevallen. Dat gegeven maakt dat organisaties en ook de politie zeer voorzichtig om moet gaan met het verwerken van biometrische gegevens en telkens de afweging moet maken in hoeverre de verwerking noodzakelijk is en niet op andere wijze met gebruik van minder gegevens plaats kan vinden. Bovendien stelt het gebruik van biometrische gegevens bijzonder hoge eisen aan de beveiliging van deze gegevens en het monitoren van deze beveiliging. De FG heeft vooralsnog geen aanwijzingen dat de politie anders dan zorgvuldig met de verwerking van biometrische gegevens omgaat, maar benadrukt het belang van het telkens afwegen van de noodzaak van de verwerking ervan.

Ad5. De afhandeling van incidenten waarbij de politie het risico loopt dat politie- en of persoonsgegevens (tijdelijk) niet veilig zijn lijkt verkokerd plaats te vinden. Binnen het datalekkenproces wordt weliswaar op gestructureerde wijze beoordeeld in hoeverre een incident als datalek bij de Autoriteit Persoonsgegevens gemeld moet worden. Echter, belangrijker dan de afweging inzake het wel of niet melden van het datalek is de daadwerkelijke afhandeling van het incident. Hiervoor zijn de eenheden zelf verantwoordelijk. De FG stelt vast dat bij één bepaald voorval in 2022 pas na betrokkenheid van de CISO, de Concern Security Officer en de FG de organisatie in staat bleek de risico's integraal te wegen en het voorval behoorlijk af te doen. Een dergelijke escalatie zou niet nodig moeten zijn. De integrale blik op de veiligheid van gegevens en de mogelijke gevolgen van incidenten verdient op zowel strategisch als tactisch niveau meer aandacht.

Overige onderwerpen

- In november 2022 heeft de FG de KL per memo een signaal gestuurd over onduidelijkheid over de wijze waarop de geautomatiseerde gegevensverstrekking door de politie in het kader van afhandeling winkeldiefstal wordt uitgevoerd. De conclusie hierin was dat het de FG niet is gelukt te achterhalen welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze van deze wijze van gegevensverstrekking. Kennis van deze overwegingen is nodig om de noodzakelijkheid en de rechtmatigheid van de verstrekking te beoordelen. Deze beoordeling heeft de FG daarom niet kunnen doen.
- In 2022 heeft de FG een begin gemaakt met het kennismaken met de interne privacy organisatie die bestaat uit onder andere privacyfunctionarissen, privacy adviseurs, medewerkers van de Privacydesk, ondersteuners van de portefeuillehouders en collega's van het Expertisecentrum Privacy. Verwacht wordt dat in 2023 duidelijker zal zijn hoe deze en andere functies zich tot elkaar verhouden en welke rol de FG kan spelen.
- De rol die de FG gespeeld heeft in interne en externe (en soms internationale) netwerken wordt niet verder toegelicht in dit verslag.